

Berezmenyi Géza

Hóesés a Vizivárosban

- tévéjáték -

1. JELENET

EGYSZOBÁS LAKÁS, ESTE - BELSŐ

A nyomorult helyiségben összeolvad a szoba a konyhával. Mivel tüzelő sincsen, látszik a lélegzetek párája a fagyos levegőben.

Háromtagú család áll a hideg sparheltnél télikabátban, sálasan. A Nevelőapa fiatal, részeg munkás, benzines öngyújtóval meggyújt egy gyertyát, majd a platnihoz rögzíti.

Nevelőapa: Egy...

Édesanya: *(átkarolja Tihut, a fiát)* Már tudtad mondani, hogy „mami”.

Nevelőapa: *(újabb gyertyát húz ki a zsebéből)* Kettő...

Édesanya: *(míg férje rögzíti a gyertyát)* Már szaladtál. Istenem!

Nevelőapa: *(ismét a zsebből kihúzott gyertyával)* Három...

Édesanya: Ha tudnád, miket beszéltél össze nekem!

Nevelőapa: Négy...

Édesanya: *(lehajol Tihuhoz)* Abban az évben, de sokat szenvedtünk mi ketten. Emlékszel?

Tihu: Nem.

Nevelőapa: Öt. A következőnél már jöttem én.

Édesanya: Hála a jóistennek.

Nevelőapa: Jön az iskola. És a hat. De most már elfáradtam egy kicsit...

A Nevelőapa pihenésként tréfásan meghúz egy pálinkásüveget, majd parancsoló mozdulattal a feleségének nyújtja, aki kortyol belőle. Majd a szertartás folytatódik.

Nevelőapa: Itt a hetedik évéd, Tihu. Ez már velem volt. Kirándulunk. Tudod?

Tihu: Bizony.

Édesanya: *(mostantól ő gyújtja a gyertyákat)* Akkor átveszem.

Nevelőapa: Nyolc. Isten éltesse, te gyerek.

A férfi már támolyog. Megfordul, az ágy felé botorkál, felesége a hóna alá bújva segít oda. Lefekteti.

Nevelőapa: Kilenc, tíz. Látod, megvan mind a tíz, ahogy ígértem. Megvan?

Édesanya: *(megsimogatja)* Meg. Meg.

Nevelőapa: *(elalszik)* Nahát akkor.

Az anya felegyenesedik, ránéz az alvóra, majd a fiához megy. Tihu épp a tizedik gyertyát rögzíti. Nézi a lángokat. Az anya olcsó csokoládét bont ki. Tihu beleharap.

Édesanya: Ez csak az előeste. Tudod, mi az? Hogy holnap lesz az igazi születésnapod.

Tihu: Vasárnap?

Édesanya a szekrényhez siet, prêmes gallérú kabátot és egy kicsi perzsakucsmát rángat elő. A fejére illeszti, majd a rossz tükörben nézegeti magát, közben mondja.

Édesanya: Igen, vasárnap. Holnapra már nagyon várnak téged valakik, hogy felköszöntsenek. Tihu! Meglátod, olyan gazdag, olyan szép születésnapod lesz, hogy te olyat még nem pipáltál.

Tihu: Kik?

Édesanya: Psszt! Valakik. Majd megbeszéljük. Valakik, akik nagyon-nagyon várnak téged.

2. JELENET

VÍZIVÁROSI LÁTKÉPEK, KÜLSŐ - NAPPAL

Vízivárosi havas anzikszokat látunk. Harangszó. Régi alacsony házak, füstölgő kémények, boltozatos kapuk alá kidobált, kopár karácsonyfák. De a látványon a hó és a templomtorony méltósága az uralkodó. A hó letompítja a zajokat, mindenből fehéret csinál, és Édesanya Tihuba karolva kristályszőnyegen gázol, mint egy menyasszony. Fején a kicsi perzsakucsmá kissé félrecepva és a homlokára csúsztatva, mégis finom biztonsággal viseli. A szép sötét télikabátja prémes.

Épp egy lépcsősor (a Franklin lépcső) tetejére érkeznek, amikor egy utolsó zúgással elnémul a városrész, és Édesanya megállítja Tihut. Várakozásteli örömmel ad utasításokat.

Édesanya: Ha apádról kérdeznék, hogy mit tudsz, mondd azt mindenre, hogy nem tudod.

Tihu: Melyikről?

Édesanya: A mostaniról nem fognak érdeklődni, hanem az ő fiukról. A te igazi apádról, úgy értem, név szerint.

Tihu: Ők se tudják, hogy hol van?

Édesanya: Nem tudom, mit tudnak róla. Én nem tudok semmit, az biztos, de majd rákérdezek. Te ne kérdezz semmit. Ne is kérj semmit, várj, amíg kínálnak. Vendégségben leszünk, (örömeiben megcsókolja) Tetszik érteni?

3. JELENET

MÁSIK VÍZIVÁROSI RÉSZ, NAPPAL - KÜLSŐ

Ez a hóborította utca már nem meredek. Ódon, háromszintes ház elé érkeznek, bemennek az ülőfülkés kapualjba.

Édesanya: (megnyálazott kézzel Tihu haját simítgatva) Már is olyan vagy, mint apád. Mállik minden rólad, a hajad meg összeviszsa. Mit szeretek az ilyeneken?

4. JELENET

LÉPCSŐHÁZ, NAPPAL - BELSŐ

Csigalépcső vezet fel a legfelső emeletre, ahol Vízivárosi Nagyapák laknak. Érett nő siet mögöttük pezsgőkkel, virággal. Hátról szól. Feltűnően értelmes, tekintélyes személyiség.

Márta: Évuska? (ránéz Tihura) Már elnézést kérek: ő az? Micsoda kérdés. Az apád néz ki az arcodból. Tihuka?

Tihu: Tihu.

Márta: (felnéz az anyára) Hát ez nagyon jó! Na menjetek csak, meglesem az öreget, hogy mit fog szólni! Menjetek, menjetek! Meg fogja zabálni! (felnéz) Na ezt, Miklós, na ezt add össze!

5. JELENET

AJTÓNÁL, ELŐSZOBÁBAN - NAPPAL - BELSŐ

Édesanya becsönget, Márta is ott van mögöttük. Nagyapa fekete öltönyben, hatalmasan, ősz hajjal, fényes, ezüst kutyafejű ébenbottal siet az előszobában.

Nagyapa: Itt vannak! Ezek már csak ők lehetnek! (zárakat csattant le az ajtóról)

Aztán felrántódik az ajtó, megjelenik a törzsfő, magához rántja Édesanyát, a hátán dörömböl ökleivel, egyikben a fényes fekete bot.

Nagyapa: Isten hozott, drágám! Milyen gyönyörű vagy! Csókolom a kezedet (meg is teszi) és köszönöm, hogy eljöttetek hozzánk! Közben Édesanya, mint egy vígjátékjátárs, nevetve bújik az ölelésbe, a csókok közé, és köszön ő is.

Majd a Nagyapa hirtelen félrehúzza volt menyét, és Tihura néz. Egy gyors felmérő tekintettel, majd a fiú utódnak kijáró kötekedéssel. Tihu várakozóan vissza rá. Még minden kiszámíthatatlan.

A Nagyapa lassan felemeli a botot, az ezüst kutyafejet Tihu tarkója mögé csúsztatja, majd hirtelen magához rántja vele az unokát. Öleli, tapogatja, felméri, bekebelezi.

Nagyapa: Na gyere, te fiú! Mitől félsz? Hogy állsz a lábodon? Milyen katona leszel? (rázza, kiabál, mellbe vágja)

Aztán a házigazda újabb játékba kezd. Hátranéz a lakás belseje felé, majd Édesanyára pillant, aztán elkapja Tihu karját, másik kezével a zsebében kotorászik.

Nagyapa: Na? Mit kapsz tőlem? (ezüst zseborát nyom Tihu kezébe) Látod? Így kell felpattintani a fedelet. Dupla fedél, úgy hívják, „dufla”.

Édesanya: (rémülten) Úgyis elveszíti. Ez túl értékes, nem neki való. Mit szól hozzá Margit? Egy ekkora érték, egy ilyen gyerekek!

Nagyapa: (kezek játéka az órával) Ez őt illeti. Az apámtól kaptam, hogy a fiamnak adjam, márpedig a fiam nincsen sehhol, ezért az ő fiának jár. Ő az örökösöm.

Tihu: (szintén visszalökősi az órát) Nekem nem kell, nekem van, és én nem azért jöttem, én vendég vagyok...

A Nagyapa ismét változtat az izgatott ritmuson. Félrehúzza az unokáját, lehajol hozzá, s szemébe néz, mély lélegzetet vesz, mintha le akarná köpni, majd teli tüdőből belefúj Tihu arcába. A fiú ettől magához tér és rámosolyog.

Nagyapa: (megrázza) Képzeldünk, fiú? Képzeldünk? Na, tedd el, de gyorsan. (Tihu télikabátja zsebébe teszi az órát) Mártika! (néz a nőre) Gyertek beljebb! Csókom-bókom, szívecském. (arcon csókolja őt is)

6. JELENET

ELŐSZOBA, ELSŐ SZOBA - NAPPAL - BELSŐ

A Nagyapa lerángatja a hölgyek kabátját, Tihut is eligazítja egy türelmetlen mozdulattal, és közben a nyitott ajtajú belső szoba felé kiabál, ahonnan kidől a havas fény az előszoba félhomályába.

Nagyapa: Na, ki van itt? Ki jött meg? Hé!

Két ujját a szájába téve füttyent, ahogy a vadászok hívják a kutyát.

Erre gyönyörű ruhában megjelenik a szobaajtóban egy vékony és szép idős asszony, a Nagyanya, és ott megáll. Csend támad, a Nagyanya csak bámul Tihura. A háta mögé több ember (3 férfi, 2 nő) tolong oda, a család barátai, rokonok, ők is Tihut csodálják, lökdösik egymást, hogy jobban lássanak. Mindenki a nagy találkozást figyeli.

Dodó néni: De szép! Mennyire hasonlít a nagyanyjára.

És igaza van Dodó néninek, Tihu arca hajszálra olyan, mint a nagyanyáé. A várakozás csöndje egyre kínosabb. A Nagyanyának kéne megnyilvánulnia.

Nagyapa: Na? Itt az unokája, Mucikám. Nem köszön neki?

A Nagyanya szemébe mind több fájdalom gyülekezik, úgy nézi Tihut egyre csak. Ez az ő jelenete. Aztán egyik kezét magasra emelve megkapaszkodik az ajtófélfába. Ezután a másik kezét előre fordított tenyérrel, mint egy tragika, a homlokához vonja. Tihu Édesanyára néz, ő csak int, hogy nyugalom.

Majd a Nagyanya roskadozni kezd, kapaszkodó keze fel-le csúszik a patyolatfehér és fényes ajtófélfán, néhány érthetetlen szót motyog közben. Tihu a Nagyapjára pillant. Ő csak a fiú haját kezdi simogatni, úgy figyeli kevés érdeklődéssel a mutatványt. A többiek is. Nagyanya pedig a részvétlen nézők csendjében csúszik egyre lejjebb, majd a küszöbre hanyatlik. Ott sőhajt és lecsukja a szemét. „Elájult”. Kis szünet után a Nagyapa felkiált.

Nagyapa: Na! Hát mire vártok? Gyertek már beljebb! Mártikám édes, te is!
Azzal sodorja is be őket a szobába. A keresztben fekvő testet egyszerűen átlépi, és odabent Tihu sorra bemutatkozik a társaságnak.

Dodó néni: Dodó vagyok, édesem, neked csak Dodó. Semmi néni.
A férfiak kezet csókolnak Édesanyának, hátba verik Tihut, egyikük a levegőbe emeli. Ünneplik.

Nagyapa máris dugót húz ki egy borosüvegből, töltöget. Mindenki élénk, Mártának bókolnak. Nagy nevetések. Négy egymásba nyíló, kitárt ajtajú szoba ragyog a téli fényben, Édesanyát a három rokon beljebb vitte megbeszélni valamit, Tihu odaszól a Nagyapjának.

Tihu: Nagyapa! Édesanya után mehetek?

Nagyapa: *(dugót húzva)* Nagyanyáddal beszélj meg. Ő tudja. *(kiáltva)* Nagyanyáddal! Erre a figyelmeztetésre az eddig mozdulatlan háziasszony megrándul, majd sóhajtva feláll. De ekkor sem törődik vele senki. Tihut kedélyes férfiak és nők kérdegetik, hányadikos, mi akar lenni, és bármit mond, elmésnek találják, a Nagyapja büszkélkedik vele. És a lakásával is.

Nagyapa: Na, gyertek csak át, gyertek.

Átmennek a második szobába. Mindenki poharat tart.

A lakás pompás, zsúfolt és mégis lakályos múzeum. Barokk templomszobrok, csataképek, perzsaszőnyegek, minden, amit csak örökölni, kifosztott kastélyok kincseiből visszavásárolni, lecsúszott rokonoktól jutányosan megvenni lehetséges.

A második szobában a csatakép alatti asztalkán kék üveg Martini és kristálypoharak.

Nagyapa: Azonnal letenni a poharat. Ezt a két üveget Annamari hozta nekem Rómából. *(általános örömmel)* Szegényke a kevés pénzből a legfinomabb italokat hozza. *(Tihuhoz)* Annamarit ismered? Évica, tisztellek, szeretlek, de mostantól vége legyen ennek a bujkálásnak.

Édesanya: *(Tihuhoz)* Annamari az unokanővéred, hisz tudod.

Tihu: Igen. Ő a másik unokátok.

Nagyapa: *(odahajolva, Tihu mellébe bokszolva)* Énnekem csak egy unokám van. Hogy tetszik a lakás?

Tihu: Jó nagy.

Nagyapa: Meg lehet szokni. Még egyszer-kétszer meglátogatsz, és máris otthon leszel. Hidd el nekem, a vérünkbe van írva. *(szélesen körbemutat pecsétgyűrűs kezével)* Ezt a legkönnyebb megszokni. *(barokk templomszobrokat mutat be)*

Nagyapa: *(folytatja)* A háború végén a parasztok kifosztották a kastélyokat. Én szegény voltam, de a vidéket jártam, és olcsón visszavásároltam a szenes kályhák csempéit darabonként, amikből a csirkék ittak, meg a tehénistállóból a tüzelőnek használt templomi szobrokat. Éhezés árán fektettem beléjük mindenemet. Európát nem olyan könnyű otthagyni, mint ahogy gondolják ezek. *(csataképet mutat, amin Savoyai Jenőék csuklópáncéljukon csipkés kezelővel, elegánsan irtják a törököt)* Hát igen, visszaszorítottak minket húsz évre, de elfelejtik, hogy hiába piszkos az inggallérjuk, Mozart és Savoyai Jenő túl fogja élni az összes utódjukat. *(megpillantja az ajtóban álló feleségét)* Na, csakhogy megjött, drágám.

Nagyanya: *(a közfigyelemben)* Ne haragudjatok.

Mind: Ugyan, Margitkám! - Miért? - Miről beszélsz?

Nagyanya: *(könnyes szemmel)* Ne haragudjatok az iménti jelenetért.

Mind: *(lármásan)* Ugyan már! - Hogy képzeled? - Ez a te házad! Stb.

Nagyanya: *(leül)* Szörnyen viselkedtem.

Nagyapa: Igen, de most már hagyja el.

Nagyanya: Tudjátok jól, hogy milyen vagyok.

Mind: Tudjuk, tudjuk.

Nagyanya: De ti meg miért engeditek, hogy ilyen legyenek?

Nagyapa: Mucikám, legalább a vendégeket ne bántsa! Itt van az unokája!

Erre mind rátámadnak, hogy születésnap van, örüljön, most mi baja, és Tihu észreveszi, hogy ez a kiabálás gyógy mód, mert a Nagyanyja megnyugszik, sőt nevetni kezd, mikor egy poharat nyomnak a kezébe. Aztán gyöngéden néz Tihura, akit elébe lökdöstek.

Nagyanya: Hol maradtál ennyi ideig? Megöregedtem, amíg nem láttalak. *(megcsókolja)*

Édesanya: Gyönyörűen laktok, Margit. Emlékszem, régen nem laktatok ilyen szépen.

Nagyanya: *(ölében Tihual)* Rákosiék alatt rengeteget nyomorogtunk. Mindenünket eladtam. A legszebbeket. Volt egy melltűm anyámtól. De mindegy. És volt egy aprócska evőkészlet. Ezüst, a végük aranyozott. Azt néha álmomban is látom. Napközben is: mosogatok, és tisztán felbukkannak a mosogatólében szegénykéék, mint a szellemek. De hát ki tudja már, hol vannak.

Csengetnek.

Nagyapa: *(feláll)* Valamelyik újjgazdag asztalán van a maga készlete, szívecském. Azok változatlanul megismétlődnek minden rendszerben. Ez Annamari lesz.

Nagyanya: Neki van kulcsa. *(feláll)* Majd én.

Nagyapa: Ne menjen sehova, mert megint el fog ájulni itt nekem.

Azzal int Tihunak, hogy menjen vele.

7. JELENET

ELŐSZOBA, NAPPAL - BELSŐ

Az előszobában a Nagyapa megállítja Tihut.

Nagyapa: Jót akar. Nagyanyád rosszul csinálja, de jót akar.

Tihu: Szép.

Nagyapa: Rá hasonlítasz.

Tihu: Én nem vagyok szép.

Nagyapa: Szépnek kell lenni, és mindig tiszta legyen az inggallér. *(az ajtóhoz lép)* És a jellem... *(kinéz a kukucskálón)* a gerincben van.

Tihu: Visszamegyek.

Nagyapa: Várj. Kezéd!

Megfogja Tihu kezét, úgy nyit ajtót.

8. JELENET

LÉPCSŐHÁZ, ELŐSZOBA (ÉS FORDÍTVA) - NAPPAL - BELSŐ

A küszöbön egy hatvanas férfi áll. Egy ideig nézik egymást Nagyapával.

Pistu: Ha akarod, ne ismerj meg, Miklós.

Nagyapa: Ez itt az unokám. A születésnapra zsúrját tartjuk. *(Tihunak)* Bemutatlak a volt iskolatársamnak és barátomnak.

A férfi és Tihu kezet fog, érthetetlen neveket motyognak.

Pistu: *(a Nagyapának)* Tíz éve én se akartalak megismerni.

Nagyapa: Az irodában? *(Tihunak)* Most menj be szépen Nagyanyádékhoz.

Pistu: Maradjon csak. Hadd tudja meg. *(Tihuhoz)* Tíz évvel ezelőtt én kidobtam Miklóst, mikor a segítségemet kérte, mert elvették a lakását.

Nagyapa: Most megint van lakásom. *(Tihunak)* Méghozzá milyen, mi?

Pistu: Kitelepítettünk.

Nagyapa: Bocsánatot kérni jöttél, vagy mi?

Pistu: Tegnap szabadultam. Azóta nincs, hol aludjak. Elvették a lakásomat.

Nagyapa: A fiad?

Pistu: Nyugaton van. Úgy tudom, a tiéd is. Mi?

Nagyapa: Vedd le a kabátod.

A férfi beljebb megy, leveszi a kalapját, kibújik a télikabátból. Mintha izületi bántalmi volnának. Szórakozottan belenéz a fogasok melletti tükörbe, majd elfordul önmagától.

Pistu: Margit itthon van?

Nagyapa: Jó hogy mondod. Margit úgy tudja, hogy téged fölakasztottak. Egy barátnőjétől hallotta. És tudod, hogy ő milyen: ezzel fog fogadni. Ne vedd zokon, ha csodálkozik majd, hogy élsz. *(mosolyognak)*

Pistu: *(már oldottabban)* Hát majdnem madzag lett a vége...

Nagyapa: Úgy tudom, te nem harcoltál.

Pistu: Én a Nagy Imre kormányznál voltam.

Nagyapa: Azt tudom, de hát nem volt akkora beosztásod, hogy azért madzag járt volna.

Pistu: Csakhogy volt az akkori irodámban egy cirill betűs írógép.

Elnevetik magukat, Tihu velük nevet, bár nem érti, ekkor a Nagyapa beküldi.

Nagyapa: Na, futás befelé. Nekünk van itt még egy kis beszélőnivalónk.

Tihu indul, de még hallja, hogy nagyapja valami Blaskóról érdeklődik, hogy mi van vele.

9. JELENET

LAKÁSBELSŐ, BELSŐ - NAPPAL

Nagyanya: *(odaforog az érkező Tihuhoz)* Annamari?

Tihu: *(a fejét rázza)*

Nagyanya: Akkor kicsoda?

Tihu: Nem értettem a nevét. Beküldtek, mert négyszemközt akarnak beszélni.

Nagyanya: Na jó, akkor...

Kifelé indulna, de a többiek visszatartják.

Márta: Ne, Margitkám, ne avatkozz bele!

Dodó néni: Miklós megharagudna rád. Tudod milyen.

Márta: *(Tihunak)* Nem mondta, hogy mit akar?

Tihu: Bocsánatot kérni.

Nagyanya: És hogy néz ki?

Tihu: Sápadt. Most jött a börtönből.

Dodó néni: Németh Gyurka?

1. **Férfi:** Az még bent kell legyen.

Nagyanya: Kiket engednek most ki, Mártika?

Márta: Elsőre most csak a megtévedteket.

Nagyanya: A ti kutyátok kölykeit?

Márta: Valahogy úgy. *(Tihuhoz)* Nem mondta, miért csukták le?

Tihu: Nem harcolt, a kormányznál volt.

Dodó néni: Akkor rákosista volt, aztán pálfordult. Nem Várszegi Karcsi?

1. **Nő:** Az még fent van. A napokban találkoztam vele.

Tihu: A nagyapapa járt az irodájában, hogy ne vegyék el a lakását, de ez az ember kidobta. *Mindenki Nagyanyára néz.*

Dodó néni: *(élesen)* Miféle irodákban járt a te Miklósod? *(Márta leinti)*

Nagyanya: Honnan tudjam?

1. **Férfi:** Na honnan?

Nagyanya: *(kínban)* Én akkoriban csak a gyerekekkel, meg a pénzzel, meg a háztartással törődtem. Ha tudnátok, hogy mennyit nélkülöztünk... A lakástalan húgom a férjével lakott nálunk, meg a két gyerekkel, és ez mind az én vállamon. A felnőttek egész nap dolgoztak, én nem ismertem Miklósnak minden lépését. Lehet, hogy volt bent valakinél, és nem szólt nekem. Tudjátok, milyen elutasító tud lenni velem ez az ember.

Tihu: Iskolatársak voltak.

Akkor mindenki egy cigarettázó férfira néz.

Nagyanya: Ádi!

Márta: Szerinted, Ádi?

Ádi: Mit tudom én azt.

Nagyanya: Mégis, hát...

Ádi: Annyi osztálytársunk volt, annyifelé mentek. Most én foglalkozzam ezzel?

Márta: Na, de ez rákosista volt, aztán pálfordult.

Dodó néni: A kormánynál volt, nem harcolt.

Nagyanya: Nem a Németh Gyuri.

Ádi: *(elnyomja a cigarettát)* Mondtam már, hogy hagyjatok békén. Ha akarnék, se tudnék emlékezni. De nem is akarok! *(felugrik)*

Márta: szerintem tudod, kiről van szó, csak...

Ádi: *(végső haraggal)* Nem szedsz ki semmit belőlem. Érted?

Márta: Most mi bajod?

Ádi: Az. Az, hogy te még máma jelteni fogsz mindent, ami itt van, te pártkurva! Mit gondolsz? Mit gondoltok, meddig tűröm én még ezt? Miből vagyok én? Dögöljetek meg, ahányan vagytok! Nem mondok neveket! *(otthagya őket, befelé megy a lakás mélyére kiabálva)* Nem emlékszem! Egy nevet tudok, a magamét! Hát nem lehet ezt megérteni?

Nagyanya utána akar menni, de Márta visszatartja.

Nagyanya: Ádika! Az én házamban...

Márta: Semmi baj. Semmi baj, Margitkám. Tudod, milyen. Majd megnyugszik.

Nagyanya: Pont rád mond ilyet. Aki azért vagy ott, ahol vagy, hogy segíteni tudjál. Rajta is hányszor segítettél. Te nem is vagy velük, azt ne hidd, hogy nem tudjuk, hogy nem vagy velük, csak mirajtunk akarsz segíteni, azért vagy ott. Ugye, azért vagy ott, Mártikám?

Márta: Hát persze.

Dodó néni: De ki lehet ez az ember?

Tihu: Nagymamának tévedésből azt mondta az egyik barátnője, hogy ezt az embert felakasztották.

1. Férfi: Na Margit! Kiről tudod azt, hogy fölakasztották?

Nagyanya: Senkiről.

Dodó néni: Olyan sok akasztott emberről tudsz, Margit?

Nagyanya: Már megint énvelem kezditek? *(Tihuhoz)* Melyik barátnőmtől hallottam? Azt nem mondták neked, hogy melyik az a barátnőm?

Tihu: *(felkiált)* Cirill betűs írógépe volt.

Nagyapa: Kuss!

Észrevétlenül érkeztek be az új vendéggel, és indulatosan szólt rá a fecsegő gyerekekre. A férfi pedig szintén rámered Tihura, majd fordul, hogy elrohanjon, de Nagyapa elkapja és visszafordítja.

Nagyapa: Na? Megismeritek még?

Nagyanya, Dodó néni: Köszezi Pistu!

Pistu: Szervusztok.

Nagyanya: Téged nem akasztottak föl?

Mindenki nevetni kezd Margitkán, Kőszegi Pistu is.

Nagyanya: (még magyarázkodik is) Azt hallottam. Tudom, hogy él, de azt hallottam. Megbántottam valakit? Ugye, hogy nem?

Nagyapa: (szeretettel gúnyolódva) Mire vár maga? Kínálja már a vendégeket, ne beszéljen bele itt a dolgokba nekem, hanem igyekezzen. Campari? Martini? Bor?

A családfő megjelenése feltámasztja a jókedvet, és azt az önfeledtséget, amelynek a vágya hozta ide a vendégeket, Nagyapa lakásába. A vendégek koccintanak, feltesznek egy lemezt, két pár táncolni kezd biginre.

Édesanya a duzzogva elkülönült Tihuhoz beszél.

Édesanya: Igaza volt. Mért beszélsz bele a nagyok dolgába?

Tihu: Akkor se mondja azt, hogy kuss.

Édesanya: Tanít. Az unokája vagy.

Tihu: Nem vagyok az.

Nagyapa: (két gyöngyöző pohárral lép oda) Na, most figyel, kikapám. (térdével hasba üti) Igyál pezsgőt. Isten élteszen.

Édesanya: Ő még nem ihat.

Nagyapa: Az én házamban? (lehajol) Nézz a szemembe. A felnőttek mást játszanak. Szokd meg. Igyál! (koccint vele)

Édesanya: Jézusom, Miklós.

Nagyapa: Téged meg ki táncoltatott meg utoljára, Évikém?

És már viszi is a táncba Édesanyát. Csöngetnek.

Nagyapa: (táncolva) Mucikám! Mire vár?

Nagyanya: (kifelé menet) Kit hívtál még?

Nagyapa: Maga azzal ne törődjön.

Közben a börtönbőljött Pistu Mártával táncolva beszél.

Pistu: Nem lehetett kiszámítani, miért osztanak madzagot. Látszólag összevissza. A cellában mindenki találgatta, mire adnak ezek madzagot. Te! Azt tudod, hogy én négy éve nem nyúltam nőhöz?

Márta: Na ne kábíts. És milyen?

Pistu: Egyelőre furcsa. Aztán a kihallgatások után összeállt a kép. Az kap madzagot, aki bármit tett az oroszok ellen. Teszem azt, lázította őket.

Márta: Még szép.

Pistu: De nem csak harcolt. Ezért volt életveszélyes az én cirill betűs írógépem. Hogy én azzal orosz katonákat dezertálásra biztatni akartam. Hogy rölapokat nekik. Érted.

Márta: Világos.

Pistu: Megőrülök tőled. Igaz, hogy te most bent vagy a kormánynál?

Márta: Ühüm.

Pistu: Akkor is megőrülök érted. Van valakid? Laci megvan még?

Márta: Most számít?

Nagyanya érkezik virágcsokorral.

Nagyanya: Gyurka az! Gyurka!

Dodó néni: Melyik?

Idős, alacsony férfi jön be amerikai ruhában.

Gyurka: Jó napot mindenkinek. Miklóska! (megöleli Nagyapát)

A többiek körbefogják, mindenki ismeri.

Gyurka: (harsányan) Tudjátok, honnan jövök?

Többen: Igen. - Naná. - Amerikából. - Los Angelesből.

Gyurka: De hogy most. A vak trafikosnál voltam itt az utcában. Bementem hozzá. Megismerte a hangomat. Már ezért érdemes volt hazajönni. *(Nagyapához)* Hallom, meglett az unokád. Jöjjön ki hozzám. Máris elviszem, *(kezet ad Tihunak)* Tihu vagy? Csapj bele! Nagyapád a legjobb barátom. Fel a fejjel. Én két évig voltam magánzárkában. Elég az?

Édesanya: És hogy lehetett azt kibírni?

Gyurka: Sport. Sportnak vettem. Vagy én nyerek, vagy ők. *(leül, a többiek is)*

Márta: De Gyurkinca! Nem volt korai még hazajönnöd?

Nagyapa: Gondolod, Mártikám?

Dodó néni: De hát amnesztia alá esik, nem?

Pistu: Nem tartják be. Bizonyos esetekben.

Nagyapa: Akkor már a magyar vámnál letartóztatták volna.

Pistu: Megfigyelik az itteni kapcsolatait, és csak aztán. Mielőtt visszamenne.

Gyurka: Mondom, hogy most voltam a vak trafikosnál. Mondom neki: kérek három egyforintos bélyeget. Erre ő: vak vagyok, nem tartok bélyeget, nem tudom megkülönböztetni a bélyegeket. Sajnálom, rossz trafikosnál jár. Erre azt mondom neki: én meg rossz vevő vagyok, mert fehérvérűségem van. Minek írjak levelet, jövő hétre várjuk halálomat. *(körbenéz)* Na? Értitek már, mért vagyok itt? Megint kibaszarintok velük. A magyar állammal. Alig várom, hogy lefogjanak.

Kínos csend.

Nagyapa: Drága Gyurkám! Ezt is megértük.

Gyurka: Látni akartalak titeket. Mondjátok. Nézegethetlek titeket?

Nagyanya: A fiaid?

Gyurka: Ők már sínen vannak, Ohio, Melbourne. Mást mondok. Miklós kám! *(örömmel)* Az Öreg ide fog jönni hozzád.

Nagyanya: *(rémülten)* A prof? De hát, Miklós, az...

Nagyapa: *(durván)* Maga hallgasson! Te Gyurka! Honnan veszed?

Gyurka: Telefonból. Én hívtam ide. Mért, nem örültök? A legnagyobb ember a szakmában. A példaképünk. Nem?

Nagyapa: Mondanék neked valamit bizalmasan.

Gyurka: Hagyjuk már a süketet. Egyenesen! Mi van? Nekem nincs időm a híg magyar lére.

Csöngetnek. Nagyapa feláll.

Nagyapa: Mucikám, magára bízom. Készítse föl Gyurkát az Öregre. *(Tihuhoz)* Te meg, gyere velem!

10. JELENET

ELŐSZOBA, MAJD AJTÓ ELŐTT - NAPPAL - BELSŐ

Nagyapa: *(Tihuhoz rosszkedvűen)* Most már mindig gyere velem. Tudni akarom, mit látsz. Ez a Gyurka mindjárt meghal, erre idehívja az Öreget. Nem akarom, hogy lássa. Azt se, hogy te lássad. Most már mindegy. *(kinéz a kukucskálón)* Jó. Nézz meg mindent! *(felrántja az ajtót)*

Tizenöt éves fiú áll kint.

Fiú: *(figyelően néz a férfi szemébe)* Csókolom, Miklós bácsi.

Nagyapa: Holnap reggel gyere. Most vannak nálam.

Fiú: Tudom, az unokáját ünneplik.

Nagyapa: Akkor minek vagy itt?

Fiú: Nekünk most kell. Szégyellni tetszik minket?

Nagyapa: Van bent valaki, aki följelent engem, ha beengedlek. *(közben a zsebeiben kutat)*
Ennyi van nálam. *(pénzt nyom a fiú kezébe)*

Fiú: Tényleg nem mehetek be?

Nagyapa: Nem.

Fiú: Szégyellje magát. *(elszalad)*

Nagyapa: Ebből se lesz ember. Kivégezték az apját, azóta... Mindegy. Figyelj! Nem szabad megsértődni. Ha még egyszer megsértődsz, letöröm a derekadat.

11. JELENET

LAKÁSBELSŐ, ALKONY - BELSŐ

Már alkonyodik, odakint zuhog a hó, amikor Tihu elfújja a tíz gyertyát a cukrászatban csináltatott pompás tortán. Megtapsolják, ölelik, csókolják, közben szól a Mozart zene. Ajándékokat kap szinte mindenkitől. Mártától, Gyurkától, Áditól, a nagyszüleitől, Dodó nénitől stb.

Édesanya a fia mellett áll, boldog, büszke, hisz ő is kap a gratulációkból, a volt apósa, anyósa is. Veszett jókedve van mindenkinek. Valaki egy huszárcsákót nyom az ünnepelt fejébe.

Tihu Édesanyával táncol.

Aztán a nagyanyjával.

Pezsgők durrognak.

Pistú Mártával csókolózik.

Ádinak Dodó néni magyaráz.

Gyurka fényképezi a társaságot.

Kint egyre nő a sötét és zuhog a hó.

12. JELENET

LÉPCSŐHÁZ, ELŐSZOBA - ESTE - BELSŐ

Egyszer csak élénk csoport árasztja el a csigalépcsőt. Gimnazista lányok és fiúk rohannak fel, kettesével véve a lépcsőfokokat. Annamari osztálytársai azok, és Nagyapa lányunokája, Tihu unokanővére, a szemüveges, szép Annamari vezeti őket lobogó, hosszú sállal, élénken nevetgélve, dobogásuk, lármájuk felveri a néma vízivárosi házat. Az egyik fiú a korszak legújabb technikai csodáját, az ormótlan magnetofont cipeli.

Betódulnak a nyitva hagyott bejárati ajtón, hadonászva szabadulnak havas télikabátjaiktól, borzolják ki hajukból a pelyheket.

Nagyapa: *(Tihuvál az oldalán)* Megjött a banda! *(fütyönt)* Mucikám! Itt vannak Annamariék! Hé! A Széna téri galeri!

Annamari: Csókolom! - Csókolom, Miklós bácsi! - Jó estét! - Van szendvics?

Nagyapa: Még hogy szendvics! Vacsora van! Vacsora lesz! Annamari! Itt van Tihuka. Tudod, az unokaöcséd!

Annamari: *(megnézi Tihut)* Szervusz, Tihuka. Hogy megnőttél!

Az unokanővér szemében ajzottság és izgalom van a szemüveg mögött, érezhetően a buli és a fiútársaság az, amit legfőképpen élvez. Azzal Annamari megy is befelé a társaságával, és a benti szobából kihallatszik a fiatalos felnöttek, Vízivárosi Nagyapa vendégeinek üdvözlő lármája, amivel a hangulat tizenéves felélénkítőit fogadják.

És máris felordít a magnetofon, amerikai tánczenét áraszt ki az ablakon túli sötétségben kavargó hóesésbe.

Tihunak mindig a lemaradók jutnak. Most is elárvultan ácsorog az előszobában, mert Nagyapa a kamaszokkal tartott, amikor egy pattanásos srác lép hozzá.

Srác: Mi van öcsi?

Tihu: Semmi.

Srác: Te honnan ismered a Miklós bácsiékat?

Tihu: (óvatos) Csak úgy.

Srác: (néz a szoba felé) Gazdagok, mi? Halott társaság. Az a jó, ha senkinek sincsen semmije. Az a jövő, hogy elég egy nadrág meg egy tiszta ing. Azt elvehetik. Mi van akkor? De ezek legalább vígan mennek tönkre.

13. JELENET

LAKÁSBELSŐ, ÖSSZES SZOBA - ESTE - BELSŐ

A lakás nagyrészt a táncolóké. Felnőttek és kamaszok összekeveredve táncolnak, köztük van Édesanya is.

Tihu átvág a vendégsereg hullámai között. Észrevétlen elmegy a legbelső szobáig. Itt hosszú, megterített asztalra talál, különféle tányérok és evőeszközök rendjére a fehér abroszon.

Egy sarokba húzott széken a mogorva Ádi cigarettázik egymaga, Nagypapa volt osztálytársa, aki nem akart emlékezni.

Kint zuhog a hó. Tihu az ablakhoz áll. Szeszélyesen változó irányokból érkezett légáramokban kavarnak a hópelyhek.

A cigarettázó Ádi bácsi most feláll és - az ablaktükröződésben Tihu is látja - odamegy a hóesést bámuló gyerekekhez.

Ádi: Nekem is van egy unokám. (ügyetlenül megborzolja Tihu haját) Messzire elkerülöm. Na! Kérdezd meg, hogy miért!

Tihu: Miért?

Ádi: Én még csak látnám. De nem akarom, hogy ő lásson engem.

Tihu: Miért?

Ádi: Ti onnan fentről, a Marsról jöttetek. És nem pöcsöltök itten, ahogy mi. A ti szemetek veszélyes. Magatokra nézve, úgy értem. Érted?

Tihu: Nem.

Ádi: Miért nem? Ha ti láttok minket a ti szemetekkel, rögtön megtanultok minket. És akkor megisméltitek. És én nem akarom, hogy megismélteljenek engem. Nekem nem szabadna ismétlődni. Könnyelmű ember a nagypád, hogy idevesz téged. Ebbe a házba nem szabadott volna betenned a lábad. Ha én vagyok a nagypád.

14. JELENET

ELŐSZOBA, ELSŐ SZOBA - ESTE - BELSŐ

Papírtrombitát fújó, csontsovány öregember érkezik, vele egy harmincas éveit taposó részeg nő. Az Öreg is becsicscentett. A nőbe kapaszkodva támolyog, és kabátjukat le sem véve, mindenkiről és mindenről megfélelkezve dülöngélnek be az első szobába.

Eltántorognak az elképedt emigráns, a volt tanítvány, Gyurka előtt. A Nagypapa is ott áll.

Gyurka: (elkapja) Professzor úr!

Nagypapa: Professzor úr!

Gyurka: Én vagyok a Várkonyi Gyurka, professzor úr. És itt a Galántai Miklós velem. Amerikában élek, visszajöttem, hogy...

Nagypapa: Hagyjad már!

A Profnem ismer meg senkit, kiszabadul, az első szobába támolyog, átvág a táncolók között, és egy pamlagra dől kíséreléssel együtt. Éppen a feje fölött ott van a bekeretezett fénykép, mit Nagypapa őrizget róla, amint tanítványai kíséretében szigorú profként pózol.

De most homályosan pislog, fújja a papírtrombitát.

Az ajtóból rámeredő Gyurka felháborodottan fordul a Nagyapához.

Gyurka: De kérlek, Miklós, mit csináltatok az Öreggel, míg nem voltam itt? Tudsz erre válaszolni nekem?

Nagyapa: Kérlek szépen, te azt nem értheted, értsd meg, kérlek!

Gyurka: És vele a főnövér! A szeretője?

Nagyapa: Kérlek... Igen.

Gyurka: De hát ez egy gróflány!

Nagyapa: Volt, kérlek. Volt.

Gyurka: Hogy engedhettétek?!

Nagyapa: Kérlek, te évekig magánzárkában, majd külföldön voltál, te nem tudhatod...

Gyurka: De hát ilyen nincs! Nincs mire hivatkozni, hogy orosz megszállás, kommunista uralom. Ezt senki sem engedheti meg magának!

Nagyapa: Menj innen, Gyurka! Megint azt mondom neked, hogy menj innen!

Gyurka: Jóvátehetetlen mulasztások...

Nagyapa: Ez nem neked való, Gyurka, értsd meg, te ezt nem értheted, menj már el!

Gyurka: Te tudtad, hogy ez lesz?

Nagyapa: Igen.

Gyurka: Már akkor, 56-ban, amikor szabadultam?

Nagyapa: Már akkor elküldtelek. És jól tetted, hogy hallgattál rám. Hát látod...

Gyurka: Akkor te mért maradtál?

Nagyapa: Mert én nem az a halfajta vagyok, amelyik te.

Közben Tihu megy el mellettük, észre sem veszik.

15. JELENET

LÉPCSÓHÁZ - ESTE - BELSŐ

Tihu kilép a lakásból, a korláthoz állva lenéz. Egy havas kalapos férfit lát a lépcsőn feljönni.

Az illető odalép hozzá. Kicsi barna bajuszkája és ugyanolyan színű tekintete van.

Tihu váratlan késztetést érezve leguggol. A férfi is. Tihu ott végre a szemébe néz a férfinak.

Tihu: Te vagy az apám?

Apa: Nagyapádékhoz mit szólsz? (szünet) Megfelelnek?

Tihu: Te szereted őket?

Apa: Nagyon. És? Megmondták neked, hogy mi a helyzet?

Tihu: Nem.

Apa: Nem?! Hát senki sem mondta neked? Hát ez...!

Tihu: Mit?

Apa: Na akkor figyelj! (befelé mutat a nyitott ajtajú, zenétől harsogó lakásba) Ez itt mind...

Mind, amit csak láttál, ez mind a tied lesz egyszer. Ami csak ott bent van, annak mindnek te vagy az örököse. Érted már? Te vagy az örökös.

16. JELENET

KÜLSŐ - ESTE

Zuhog a hó, szól a zene. A kamera távolodik az ódon ház fényes ablakaitól. Végül az épület olyan lesz a hózáporban és a sötétségben, mint egy tengeralattjáró.